

**ЗНАМЕНИТИ РЕЧИ
НА ВЕЛИКИ ЛИЧНОСТИ**

от Сократ до Бил Гейтс

Издательство
 ПАРИТЕТ

РУСКИ КНИГИ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

ЗНАМЕНИТИ РЕЧИ НА ВЕЛИКИ ЛИЧНОСТИ *от Сократ до Бил Гейтс*

Съставител Гита Голдберг
Превод Горанка Цветкова
Издателство „Паритет“, София
256 стр.

В тази книга са събрани знаменити речи, произнесени от изключителни личности, които промениха света, създадоха нови държави и философски школи и превърнаха милиони хора в свои последователи: Исус Христос, Сократ, Лев Толстой, Шарл де Гол, Джордж Вашингтон, Йосиф Сталин, Индира Ганди, Нелсън Мандела, Ернесто Че Гевара, Уинстън Чърчил, Стив Джобс и много други. Сред тях има гениални учени, велики военачалници и революционери, талантиливи писатели, политици и бизнесмени. Освен всичко друго, те са и велики оратори, а техните слова са достойние на хората по целия свят. В книгата са обяснени обстоятелствата, при които тези речи са произнесени и са разказани интересни факти от биографиите на авторите им. Всеки от тези известни личности и умели оратори има собствен стил, който не прилича на никой друг, така както всеки има характерен глас, не приличащ на ничий друг. Глас, който точно сега звучи само и единствено за вас.

Някои от речите се публикуват за първи път на български език.

За поръчки на книги от сайта
www.paritetbg.com 20% отстъпка.

Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

ISBN 978-619-153-515-6

Вашето време е ограничено, затова не го пилейте като живеете нечий чужд живот. Не влизайте в капана на догмите, не живеете според калъпа на мисленето и очакванията на другите. Не позволявайте шумът на чуждите мнения да заглушава вътрешния ви глас. И най-важното – имайте мъжеството да следвате сърцето и интуицията си.“

Стив Джобс

БИОГРАФИЧНИ КНИГИ ЗА ЛИЧНОСТИТЕ, КОИТО НАПРАВИХА СВЕТА РАЗЛИЧЕН

1. ПЪЛКОВОДЦИТЕ НА ДРЕВНИЯ СВЯТ
2. ЖЕНИТЕ, КОИТО ПРОМЕНИХА СВЕТА
3. ГЕНИИТЕ НА ВСИЧКИ ВРЕМЕНА
4. НАЙ-ВЕЛИКИТЕ КИНОЗВЕЗДИ НА ХХ ВЕК
5. ПЪЛКОВОДЦИТЕ, КОИТО ПРОМЕНИХА СВЕТА
6. ВЕЛИКИ ТИРАНИ И ДИКТАТОРИ
7. НАЙ-ВЛИЯТЕЛНИТЕ ВЛАДЕТЕЛКИ В ИСТОРИЯТА НА СВЕТА
8. ВЕЛИКИ ПРОРОЦИ И ЯСНОВИДЦИ
9. ЛИЧНОСТИТЕ, КОИТО ПРОМЕНИХА СВЕТА
10. ЖЕНИТЕ, КОИТО ВДЪХНОВИХА ВЕЛИКИ МЪЖЕ
11. ПЪТЕШЕСТВЕНИЦИТЕ, КОИТО ОТКРИХА НОВИЯ СВЯТ
12. ВЛАДЕТЕЛИТЕ НА РУСИЯ. От Рюрик до Путин
13. НАЙ-ВЕЛИКИТЕ КОМПОЗИТОРИ НА ВСИЧКИ ВРЕМЕНА
14. НАЙ-ЖЕСТОКИТЕ СЕРИЙНИ УБИЙЦИ. От Джак Изкормвача до Андрей Чекатило
15. ВЕЛИКИ ФУТБОЛИСТИ НА ХХ ВЕК
16. ЛИЧНОСТИТЕ, КОИТО ПРОМЕНИХА ЖИВОТА. От ХХ ВЕК до наши дни
17. ГЕНЕРАЛИТЕ НА ВЕРМАХТА
18. ЗНАМЕНИТЕ РЕЧИ НА ВЕЛИКИ ЛИЧНОСТИ

СЪДЪРЖАНИЕ

СОКРАТ. „За ония, които ме осъдиха на смърт“	9
<i>Атина, 390 г. пр. н. е.</i>	
ИСУС ХРИСТОС. Проповед на планината	19
<i>Галилея, ок. 30 г.</i>	
МАРТИН ЛУТЕР отказва да се отрече от своето учение	29
<i>Вормски райхстаг, 1521 година</i>	
ДЖОРДЖ ВАШИНГТОН. Инаугурационна реч на президента	37
<i>Ню Йорк, 30 април 1789 година</i>	
ЛЕВ ТОЛСТОЙ. „Литературата на народа е неговото цялостно, всестранно съзнание...“	45
<i>Москва, 4 февруари 1859 година</i>	
ДЖУЗЕПЕ ГАРИБАЛДИ. „На оръжие! Всички до един!“	51
<i>Неапол, септември 1860 година</i>	
УДРОУ УИЛСЪН. „Мисля сега за безсмисленото масово унищожаване на мирни хора“	57
<i>Вашингтон, 2 април 1917 година</i>	
ИВАН ПАВЛОВ. За руския ум	67
<i>Петроград, 1918 година</i>	
ЛЕВ ТРОЦКИ. „Младешта е надеждата на революцията“	79
<i>Москва, 5 октомври 1919 година</i>	

АЛБЕРТ АЙНЩАЙН. Науката и щастието	87
<i>Пасадина (САЩ), 1931 година</i>	
БЕНИТО МУСОЛИНИ. „Народе на Италия! На оръжие! Покажи твърдостта, мъжеството и храбростта си!“	93
<i>Рим, 10 юни 1940 година</i>	
ШАРЛ ДЪО ГОЛ за създаването на движението на Съпротивата	99
<i>Лондон, 22 юни 1940 година</i>	
ЙОСИФ СТАЛИН за вероломното нападение на хитлеристка Германия	105
<i>Москва, 3 юли 1941 година</i>	
УИНСТЪН ЧЪРЧИЛ. „Над континента се спусна желязна завеса“	117
<i>Фултън, 5 март 1946 година</i>	
ДАВИД БЕН-ГУРИОН. Декларация за независимостта на Израел	137
<i>Тел Авив, 14 май 1948 година</i>	
ЧАРЛИ ЧАПЛИН. „Сега знам какво е Животът“	145
<i>Вове (Швейцария), 16 април 1959 година</i>	
ДЖОН КЕНЕДИ. Встъпителна реч	151
<i>Вашингтон, 20 януари 1961 година</i>	
ЮРИЙ ГАГАРИН. Реч преди старта	161
<i>Байконур, 12 април 1961 година</i>	
МАРТИН ЛУТЪР КИНГ. „Имам една мечта...“	167
<i>Вашингтон, 28 август 1963 година</i>	

ЧЕ ГЕВАРА. „Ние имаме обща цел – победа над империализма“	177
<i>Алжир, 24 февруари 1965 година</i>	
ИНДИРА ГАНДИ. „Народ, който сам позволява неравенство, не е достоен за свобода“	183
<i>Делхи, 1 октомври 1968 година</i>	
МАЙКА ТЕРЕЗА. „Детето е дар Божий...“	189
<i>Осло (Норвегия), 10 декември 1979 година</i>	
РОНАЛД РЕЙГЪН. Против абортите и комунистите. „Империята на злото“	197
<i>Орландо (щата Флорида), 8 март 1983 година</i>	
МАРГАРЕТ ТАЧЪР. Проповед на хълма	209
<i>Единбург, 21 май 1988 година</i>	
НЕЛСЪН МАНДЕЛА. „Време е за съзидание“	221
<i>Претория, 10 май 1994 година</i>	
МИХАИЛ ГОРБАЧОВ. „Светът без комунизъм ще изглежда по-добре“	229
<i>Анкара, април 1995 година</i>	
СТИВ ДЖОБС. „Имайте куража на следвателите и интуицията си“	235
<i>Станфордски университет, 12 юни 2005 година</i>	
БИЛ ГЕЙТС. „Всички животи са равноценни“	247
<i>Харвардски университет, 7 юни 2007 година</i>	

„Висшата мъдрост е да различаваш доброто от злото.“

Сократ

„За ония, които ме осъдиха на смърт“

Атина, 390 г. пр. н. е.

Сократ (469–399 г. пр. н. е.) е древногръцки философ, чието учение преобръща античната философия. Отличавал се с невероятна сила на волята, водел чист и здравословен начин на живот. Вземал участие в обществения живот на Атина, обявявайки се против тиранията и падението на нравите. Той пръв фокусира философското мислене върху самия себе си, като започва да изследва принципите и методите на разума.

През 469 г. пр. н. е., по време на празника на Аполон и Артемида, скулпторът Софрониск и акушерката Фенарета се сдобиват със син, на когото е съдено да стане един от най-големите философи на античността – Сократ. Най-мъдрият сред гърците цял живот служи на своя покровител, бога на музите на изкуствата и хармонията, следвайки принципа „Познай себе си“ – магическата формула, изсечена върху фронтоната на Делфийския храм на Аполон. Философията в древния свят е най-важната наука, тя е светоглед, способ на изучаване на човешката личност и етичните норми, инструмент за опознаване на Космоса и дори на самите олимпийски богове. Сократ полага основите на класическата философия, чиито последователи стават неговият ученик Платон и великият Аристотел.

Отказвайки да участва в политическите баталии, отхвърляйки материалните блага, философът се стреми да обясни на събеседниците си, които никога не нарича ученици, че мерило за космическите и земните дела е разумът. Че познанието позволява на човека да види истината, а прозрял за нея, той вече не може да постъпва лошо. Че злото е само от незнание – човек е неспособен да прави зло съзнателно. Това бил кардинален поврат от натурфилософията към моралната философия. В основата на всички беди Сократ вижда преди всичко нравствената поквара на своите съграждани и все по-често говори за това на диспутите.

Потопен във възвишените сфери обаче, Сократ не желае да вземе под внимание това, което става на земята. Атина все по-често търпи поражения от външни врагове, раздирана е и от вътрешни противоречия. През март 399 г. пр. н. е. в атинския съд е подадена жалба срещу философа от някой си Мелет, посредствен поет, подкрепян от оратора Ликон и богаташа Анит. Те твърдят, че „Сократ е виновен за отричането на боговете, признати от града, както и за развърщаването на младежта“. Искането е философът да бъде наказан със смърт.

Сократ отхвърля всички обвинения. В реч пред съда той отрича своето безбожие и насаждането на някаква нова вяра, говори не като обвиняем, а като наставник, призоваващ съгражданите си да ценят духовните блага повече от материалните. Той смята за недостойно за себе си и „за честта на целия град“ да моли съда за милост, макар в онези времена да е прието да се водят децата, роднините и приятелите, които през сълзи да умоляват за освобождаване на обвиняемия от наказание. Сократ разбира цялата сериозност на положението, но дори под смъртна за-

плаха не променя линията на защита и не се отказва от убежденията си.

Отстоявайки своята духовна чистота, великият мъдрец жертва себе си. Като в древногръцка трагедия Сократ приема своя суров край достойно, изпивайки доброволно чаша отрова. Достойно за безсмъртието, с което се увенчава завинаги.

Сократ отива на смърт не като фанатик мъченик, а като убеден мъдрец, направил свободен избор между живота и смъртта. Речта му, произнесена в края на процеса, е не толкова защитна, колкото обвиняваща неговите съдници.

* * *

Дето не искахте да почакате още малко време¹, мъже атинци², ще си навлечете мълва и обвинение от страна на тия, които желаят да злословят града, че сте умъртвили Сократа, мъдрият мъж, защото тия, които желаят да хулят града, ще кажат, че съм мъдър, макар и да не съм такъв. Ако бяхте почакали още малко време, това щеше да ви се удаде от само себе си, нали виждате моята възраст, че животът ми е напреднал и че съм близо вече до смъртта. Не говоря това на всички ви, а на тия, които ме осъдиха на смърт.

На тях същите ще кажа и следното. Може би мислите, мъже, че аз загинах поради липса на думи, с които бих могъл да ви убедя, ако мислех, че трябва да върша и говоря всичко, за да избегна осъждането. Това далеч

¹ Т. е., докато Сократ, който бил вече стар, си отиде от естествена смърт. – Бел. прев.

² В атинското съдилище говорителите обикновено се обръщали към съдиите с думите „о, мъже съдии“. Сократ нарочно употребява „о, мъже атинци“; с думата „съдии“ той се обръща само към атинците, гласували за оправдаването му. – Бел. прев.

не е така. Наистина, аз загинах поради липса, но не на думи, а на дързост и безочливост и по липса на желание да ви говоря неща, които навярно биха ви били най-приятни за слушане, именно да плача и да ридая и да върша и говоря много други неща, недостойни за мене, каквито, както вече казах, сте привикнали да слушате от други. Не, аз и по-напред³ не намерих за нужно да сторя нещо унизително поради опасността, та и сега не се разкайвам, че се защитавах по оня начин. Напротив, много повече предпочитам да умра след такава защита, отколкото да живея след защита по оня начин. Защото нито в съда, нито във война трябва аз или други някой да заляга само за това, да избегне смъртта по всякакъв начин. Защото и в сраженията често излиза наяве, че някой би могъл да избегне смъртта, било като хвърли оръжието или като припадне на молба пред преследвачите. Пък има и много други начини да избегне човек смъртта при всяка опасност, стига само да се одързости да върши и говори всичко.

И така, едва ли е мъчно, мъже, да се избегне смъртта, но много по-мъчно е да избегнеш безчестието, защото то тича по-бързо и от смъртта. И ето аз, като човек тромав и стар, бидох застигнат от по-мудното, а моите обвинители, понеже са силни и пъргави, бидоха застигнати от по-бързото, от безчестието. И така, аз сега си отивам, осъден от вас на смърт, а пък тези тук – обявени от истината за виновни в негодност и неправда. И аз си оставам при моето наказание и те при своето. Може би така и трябваше да стане и вярвам, че това е редно.⁴

³ Т. е. при защитната си реч. – Бел. прев.

⁴ Сократ иска да каже: вие, които сте лоши, не можехте да действате другояче, и е добре, дето стана явно, че сте такива. – Бел. прев.

Сега желая да предскажа вам, които ме осъдихте, какво ще стане след това, защото вече съм в такова състояние, в което хората най-вече предсказват, именно пред смъртта. Казвам ви, мъже, които ме убихте, че веднага след смъртта ми ще ви постигне наказание много по-тежко, бога ми, отколкото онова, на което ме осъдихте. Вие сега направихте това с умисъл да се отървете от необходимостта да давате сметки за живота си, обаче, казвам ви, че тъкмо противното ще ви се случи; ще ви се явят повече изобличители, които аз досега удържах, без да забележите това, и те ще бъдат толкова по-непоносими, колкото са по-млади, и вие още повече ще негодувате.

Защото ако мислите, че като убивате хората, ще спрете някого да не ви укорява, дете не живее добре, то вие се лъжете. Това именно средство за избавяне не е нито твърде приложимо, нито хубаво, а онова е най-хубаво и най-лесно, да не притискате другите, ами самички да залягате, да станете колкото може по-добри. И тъй, като предсказах това на вас, които ме осъдихте, аз ви оставям намира.

А пък на тия, които ме оправдаха, охотно бих поприказвал за станалото събитие, докато архонтите са заети с работа и аз още не съм отишъл там, дете, като отида, трябва да умра. Останете при мене през това време, мъже, защото не пречи да си поприказваме, докато това е възможно. Вам, като на приятели, желая да обясня какво значи това, което ми се случи. С мене, мъже съдии – като ви наричам съдии, справедливо ви наричам така – стана нещо чудно. Действително, обикновеният за мене в целия ми по-предишен живот пророчески глас непрекъснато много често ми се обаждаше и ме възпираше дори при най-маловажни случаи, когато мислех да сторя нещо недобро. Сега се случиха с мене такива работи,

които както и вие сами виждате, някой би сметнал за най-големи злини. Въпреки това божественото знамение не ми се възпротиви нито отзарана⁵, когато излизах от къщи, нито, когато влизах в съдилището, нито при някое място на речта ми, когато исках да кажа нещо, при всичко че при други речи то често ме възпираше по средата на думите ми. Сега обаче в това дело то никъде не ми се противопостави, нито в някоя постъпка, нито в някоя дума.

Как, прочее, да изтълкувам причината на това? Аз ще ви кажа. Види се, че това, що се случи с мене, е нещо добро и невъзможно е да разсъждаваме правилно, ако мислим, че смъртта е зло. Като голямо доказателство на това служи за мене обстоятелството, че не би било възможно да не ми се възпротиви обикновеното знамение, ако не възнамерявах да сторя нещо добро.

Нека тогава разгледаме и по следния начин дали има голяма надежда, че смъртта е нещо добро. Умирането е едно от двете: или умрелият става нищо и няма никакво усещане за нищо, или пък, според обикновеното мнение, то е някаква промяна и преселение на душата оттука на друго място. И ако смъртта е изгубване на всякакво усещане, подобно на такова спане, когато някой спи така, че дори и не сънува, то тя би била чудесна печалба. Защото аз мисля, че ако някой би трябвало да вземе под внимание тая нощ, в която е спал така, та дори не и сънувал, и да я съпостави с останалите дни и нощи на живота си, та като размисли, да каже колко дни и нощи в живота си е преживял по-добре и по-сладко от оная нощ, то мисля, че не само някой обикновен човек, но дори и великият цар⁶

⁵ Заседанията в съда започвали рано сутринта. – Бел. прев.

⁶ Така се наричал персийският цар. – Бел. прев.

би намерил, че такива нощи в сравнение с другите дни и нощи се броят на пръсти. И така, ако смъртта е таква нещo, то я наричам печалба, защото по такъв начин изглежда, че цялото време на небитието⁷ не ще бъде по-дълго от една нощ. Ако ли пък смъртта е един вид преселение оттука на друго място и ако е истина онава, що се приказва, че там именно се намират всички умрели, какво по-голямо добро от това може да има, мъже съдии?

Защото, ако някой отиде в Аид⁸, като се е отървал от тия тѣй наречени съдии, и намери истинските съдии, за които се казва, че съдят там, Минос и Радамант и Еак и Триптолем⁹ и други от полубоговете, които са били справедливи през живота си, нима това ще бъде лошо преселване? Ами какво ли не би дал тоя или оня от вас, за да може да се събере с Орфей или Музей¹⁰, Хезиод и Омир? Аз поне желая да мра много пъти, ако това е истина, понеже за мене и пребиваването там би било чудесно, щом така ще се срещна с Паламед и Теламоница Еант¹¹ или с други някой от старите, който е умрял от несправедлив съд;

⁷ Т. е. на времето на смъртта ни. – Бел. прев.

⁸ В гръцката митология бог на подземния свят; Ад, Хадес. – Бел. прев.

⁹ Минос, Зевсов син, Радамант, негов брат, и Еак, владетел на Егина, поради праведния си живот на земята станали съдии в подземния свят. В атинското сказание, както изглежда, вместо Минос се явява атинският княз Триптолем. – Бел. прев.

¹⁰ Орфей и Музей, прочути митически певци. – Бел. прев.

¹¹ Паламед, наклеветен несправедливо от Одисей в предателство, бил убит от ахейците с камъни при Троя. Еант (= Аякс), един от най-храбрите ахейски военачалници, поискал заедно с Одисей да получи оръжието на Ахил. Когато войската, подмамена от хитрата реч на Одисей, отсъдила да даде оръжието на последния, той не могъл да понесе тая обида и се самоубил. – Бел. прев.